

Åttonde roten, tomt 30

Kvarteret Borgaren

Tjugoförsta roten 1637–57v

Nordöstra hörnet mellan

Femtonde roten 1657h–70

Sillgatan och Torggatan

(i öster mötande 7.63)

I designen för kvarteret från 1620-talet finns 3 parallella tomter med kortsidorna mot Sillgatan och långsidorna parallella med Torggatan men snarare tycks de tre tomterna ha kortsidan mot Torggatan och långsidorna parallella med Sillgatan.

Jacob Stidden R21 1653: 2 mtl

Den nordligaste tomten till 8.30

Av de två tomterna norr om hörntomten tillhörde den nordligaste (i ordning efter tomtöreslängderna):

Casten Bödker

Borgarlängden 1639: ”Brukar åtskillig köphandel”

1637–39: 4 mtl, 1640–42: 3 mtl, 1643: 2 mtl, 1644: 3 mtl

Den 7.4.1637 klagade Nils Höök över att Casten Bötker föregående måndagseftermiddag hade överfallit *stadstjänaren Peder Sigfridsson* i Jacob Polmans hus med ohövliga ord.

Peder skräddare i Brätte skulle vittna. Casten hade sagt: ”Du bör sitta hos Böfwelen och icke hos ärligt folk för du äst en tiuf”, varpå Peder svarade: ”Du lögst.” Därpå sprang Casten till honom och rev halva skägget av honom.

Casten hade också enligt *Sven stadstjänare* sagt: ”En Böfuel och Bysven äre lika goda och böra vara tillhopa”. Casten ålades att till nästa rättegångsdag bevisa ”1) att Bysvennen och Böfwelen äre lika goda och må sitta tillhopa, 2) att Peder Sigfridsson är en tiuf såsom han haver honom skällt för”.

Casten Bödkers tomt såldes 1652 till *Nils Andersson* för 55 rdr. Huseköpspenning 3:- 3.5.1652. Var det samma Casten Bötters gård, som 28.6.1658 för 200 rdr såldes till Albrecht Hunter (som 1675 bodde i åttonde roten)? Huseköpspenning 6:-

RM Albrecht Hunter skräddare men också småköpsman, senare klockare. 1656: 1.20, 1657: 1 (se 5.19) (XV), 1657h: 1, 1658: 3, 1659–81 8.30, se också 4.24n, 3.61, 10.16 M1676: 1 tomt

GT 1670–81: 1 tomt

Den tidigaste av släkten Hunter som uppträdde i Göteborg var Albrecht Hunters far *skräddaren Thomas Hunter* från Skottland, som 1635 var diakon i tyska kyrkan, begr. Chr 22.5.1663, gift 1624 med *Elsebe Aberbacke*, död 1667 och begr. 17 april. (Se 7.55 och Gädda s 104b).

Den 19.4.1666 vände sig Albrecht Hunter i KR mot sin grannhustru *Ingerd Böökens* (8.26 till vilkens tomt vid Kronhusgatan 8.30 gränsade i norr) föredragandes ”huruledes hon hans huusweggar dels med sine taakrennor, dels ock med sin swinestuga intill hans kärändens huus byggdt skader”. Till gode män utsågs *Per Svensson, Simon Simonsson och Hans Börgesson*. Men tomten uppges också ligga närmast söder om Albert Hunters gård 8.29, som Carl Olufsson i september 1684 pantsatte till sin mor Ingärd Jönsdotter, sal Anders Bökers efterleverska, vilket tvärt emot ovan omtalade design talar för en tomt med kortsidan mot Torggatan.

Albrecht Hunter var en betrodd man. Han var rotemästare i rote 15 1657–63. Han angavs den 4.1.1666 vara bisittare i underrätten. I resolutionsboken den 29.5.1671 står följande: ”Alldens-tund dhe här liggande fremmande och Expediteurer förnimmes något underslev med borgerlig handel föröfva, Hwilket icke tålas kan, alltså hafwer Senaten om remedier der emot berådslagit och omsider borgaren Albert Hunter praesenterat inquisitionen efter sådant underslev, samt upsyn på hamnarne. Hwarpå han begärade sin instruktion och att få lön för sin möda. Wiljandes sig imedlertid här öfwer betäncka.” Han tjänstgjorde också som brandmästare i tredje kvartalet. Enligt ränte- och byggningskollegiums protokoll den 31.1. och 7.2. överlade man med honom om brandredskap och fauter i hans kvartal. Den 20.2.1682 bad han om lindring i kontributionen samt befrielse från inkvartering på grund av hans möda och besvär med brandväsendet. Han påminte också om att man borde förskaffa hit en duglig skorstensfejare. Några av de 24 skulle ha utlåtit sig att vilja ge en skorstensfejare 100 rdr specie av Borgerskapets kontributionskassa utom det han kunde erhålla genom rensandet av skorstenarna. Rådmanen Gerhard Braun Johan fick i uppdrag att skriva om ärendet till en god vän i Hamburg.

I krigskontributionslängden 1675 kallas Albert Hunter klockare. Han gifte sig första gången i Chr den 26.8.1655 med *Margareta Plüss* (begr. den 16.12.1670). Hans andra hustru *Catharina Larsdotter* begravdes efter ”hitzigen kranckheit” den 29.5.1679.

Den 4.5.1674 betalade *Robert Guttrei skeppare* 9 daler i huseköpspenning för den gård (3.60ö) han köpte av Albrecht Hunter. Det bör vara en gård som Albert Hunter ägde på Drottninggatan (enligt W. Berg II:9–10, 70).

Den 1.4.1679 omtalades det, att Albrecht Hunters amma, som varit en rum tid i hans tjänst och ”tillförene opammat ett barn för honom” nu i natt legat ihjäl hans späda barn: hennes arm hade i sömnen fallit över barnets mun och kvävt det. Han bad, att hon skulle slippa världsligt straff, vilket skedde. Hon remitterades i stället till kyrkodisciplinen.

Den 18.8.1684 lät *regementskrivaren Björn Amundsson* och sal *Johan Savelands arvingar* samt *Lorens Bruns* änka uppbjuda Albert Hunters hus och gård till sin betalning. – Han omnämnes på 1690-talet 4.39v som förmyndare för *Olivier Corneliusson van Egmont*.

I Christine begravningsbok den 13.12.1696 står: ”Ward begraben mit einer Leichsermon Albert Hunter, deutscher Kirchküster, alt 71 Jahr, 3 Woch“ (var alltså född i nov. 1625).

1699: 618: Inventarium över kvarlåtenskap i avlidne klockaren vid tyska kyrkan sal Albrecht Hunters sterbhus. – Kreditorer var bl.a. Tyska kyrkan för vad Claes Cüpert hade förärat.

I magistratens registratur för 1706 (Ba:17) talas om Daniel Dijkmans cautionister: Vad den ene cautionisten [Dijkmans svåger] Albert Hunter angår, så hade han sedan han anträtt tjänsten som

klockare vid Tyska kyrkan icke varit bättre hushållare än att han alltid levt i fattigdom, ägandes varken hus eller annan egendom att tillgå. Den lön han åtnjöt av kyrkan uppgick icke till mer än 28 rdr courant eller 42 d smt. Hustru och barn led ofta nöd på grund av hans slätta hushållning. Det rådde "bittersta armod" och fanns ingenting att exekvera. Albert Hunters halva lön skulle sekvestreras för Daniel Dijkmans rest.

Tydiligen var detta en son till *Albrecht Hunter* (född 1675 i hans andra äktenskap): "Sonabend 8 jun 1710: Albert Hunter [d.y.], gewesener Küster unserer Kirchen, starb an der hitzigen Kranckheit, alt 35 Jahr. Sey nicht alzu Gottloss och narre nicht, dass Du nicht sterbest zur Unzeit. Eccles 7." – I magistratens registratur 29.12.1712 omtalas avlidne tyske klockaren Albert Hunters innestående (ringa) lön.

I en restlängd 20.10.1727 (EIIb:5) omtalas Tyske klockaren Albrecht Hunter pro 1704–11: "Hunter död i utfattigt tillstånd och Enkjan jemväl utfattig".

Tomten närmast norr om hörntomten

tillhörde 1637

Jören (Larsson) Remsnider

Kallas skeppare i borgarlängden 1639.

1637–38: 4 mtl, 1639–43, 1648–51: 3 mtl, 1652: 1. 1654: 2 mtl

Han var son till hustru Kerstin Remsniders och bror till Hans Hansson skult och Ingeborg Larsdotter (g. Joest stensättare? och mor till Anders Nilsson skräddeles hustru). Kerstin Remsnidares krävde vid kämnärsrätten 1.2.1633 Jacob Engelsman och Erik Olofsson för öl de köpt av henne. Erik Olofsson, som var skyldig henne 26 d kmt ville gärna betala men saknade pengar: han hade pantat en "Wandes-kleidt" värderad 14 d kmt. Kerstin Remsnidares debiterades den 25.6.1633 för 150 st tegel.

I kämnärsrätten den 7.11.1656 pålades hustru Sophia Merser på sin sal mans Jöran Larssons vägnar att upprätta ett inventarium, "som de med ed erhålla kunna på löst och fast, som fanns strax efter sal hustru Kirstin Remsnidare död funnit. Och inlägga det till nästa rättegångsdag i rätten".

I samma rätt vände sig *Anders Amundsson* den 20.4.1659 contra *Matthis Börgesson* och *Anders Hansson*, som var de av Jöran Larssons kreditorer, som hade preferens i det fasta i egenskap av sal Börge Bergessons arvingar. De borde med det första försälja Jöran Larssons gård. Den 23.3.1660 fordrade rådmän Anders Amundsson ur Jöran Larssons gård 38 rdr på sal Jöran Larssons änka Sophia Mersers vägnar. *Nils Danielssons* hemkomst skulle inväntas.

I denna rätt omtalades den 15.8.1660 att 500 d smt bjöds för sal Larssons gårdar belägna den ena *vid väderkvarnsberget*, den andra *vid Sillgatan*.

Gården överläts tydligen i stället för att säljas som arv efter Bengt Börgesson i Högen av Matthis Börgesson och Anders Hansson till dennes sonson

bryggaren Bengt Börgesson i Högen (d.y.)

15:de roten Ej 1663, 1665–70–74, struken 1675

Gustavi tomtöreslängder 1670–78, 1 tomt

Han var troligen sonson till en Bengt Börgesson i Högen d.ä., omtalad 1642–66 8.18–19, rote 20, och som bl.a. hade sönerna a) skepparen Hans Bengtsson i Högen, änka Brita, se 8.18–19, b) läggaren Olof Bengtsson i Högen, gift Emerentia Svensdotter c)

Börge Bengtsson i Högen (se 6.12), som bl.a. hade följande ättlingar:

1. Mats Bergesson, vars dotter var gift *Mats Christoffersson*
2. dotter gift Anders Hansson
3. ovanstående *bryggare Bengt Bergesson i Högen*,

I en inlaga till magistraten (EIIa:4) förklarade Bengt Börgesson Högen d.y. 1667 att han av bryggarskrået hade avfordrats en så stor inträdessumma, att han måste avstå från detta näringsmedel. Han begärde att i stället få bli brännvinsbrännare.

Den 2.5.1670 begärde landbofogden Tore Brask från Halland betalning ur Bengt Bergessons avbrända tomt.

Att denne Bengt Bergesson Högen måste vara en betydligt yngre person än den, som uppträdde i mantalslängderna för R20 1642–44 (8.18), framgår vid en tvist mellan honom (representerad av *Nils Jacobsson*) och hans bror Mats Börgesson i Högen och svåger Mats Christopherson angående arvskiftet 1658 i justitiekollegiet den 24.10.1668 och i RR den 20.10.1670. Det säges då, att Bengt Bergessons förmyndare *Anders Hansson* 1663 hade omhänderhaft hela arvet. Saken ansågs redan förlikt.

1668 yttrade sig Bengt Bergesson i Högen d.y. om de handlingar, som *Daniel Petersson* hade underskrivit i hans namn. Mats Bergesson visade räkningar mellan Bengt och arvingarna. Bengt ansåg sig endast förnöjd av Matz Christophersson men var icke nöjd med Matz' räkning. Han hade inte varit hemma, när bytet ägde rum efter hans föräldrar Han hade aldrig sett inventarium utan hade låtit sig nöja med Sifwert Volckwarts likvidation. Han hade förlikts med Anders Hansson. Om Frans von Akern var skyldig honom något visste han ej. Han hade sökt underrättelse om sitt arv hos *sin farbroder* Hans Bengtsson (se 8.18–19). Enligt Mats Bergesson hade barnen delat mellan sig på det sätt faderns förordnat på sitt yttersta. Bengts hustru hade fått inventarium enligt Matz Christophersson.

Bengt ansåg sig på grund av arvskiftet 1658 ha krav på *skeppet Rosans* inkomster från resor 1661–63. Arvet skulle utom detta stora skepp Rosan ha bestått i 16 000 rdr plus ekevirke. *Sifwert Volckwart* vittnade om arvet.

Den 11.9.1671 framlade Bengt Bergesson i Högen Anders Hanssons och *Frantz von Ackerns* intyg om att den fordran han hade i Mats Christopherssons bo var hans arv, som utlånats under hans omyndiga år.

1678 uppstod strid om Bengt Bergessons gårdar. *Albrecht Hunter* hade köpt dem av *mäster Erik Myricius* som företrädare för Bengt Bergessons kreditorer och fått fastebrev den 2.12.1678 (köpebrev 30 september, uppbud 10 oktober). Trots detta gjorde *Johan von Sollens änka* anspråk på tomten med naborätt, varvid hon hänvisades till Byggningskollegium. Den 19 december begärde Bengt Bergessons hustru att få återlösa gården. Albrecht Hunter gick med på detta men hänvisade till *sin bördsrätt* i gården, om någon annan skulle vilja köpa den (eller menade han naborätt?).

Per båtsman ”finns intet” 1675

Olof Dunt 1675

Joen Andersson Bökman

1679–81

Han omtalas den 5.1.1694 i RR som son till Ingegerd Böker (se 8.26) och fick stolrum i domkyrkan den 7.1.1686.

Den 12.5.1679 lät Joen Andersson Bökman lagbjuda två tomter, som han hade köpt av bryggaren Bengt Börgesson för 500 rdr. Den 15 maj gjorde Albrecht Hunter inkast om den ena av dessa tomter, varför lagbjudningen avstannade men den 30.6.1679 erhöll Bökman fastebrev på båda tomterna.

1687 den 4 juli lät Volrath Tham som sin underpant lagbjuda något silver, som tillhörde Joen Andersson Bökman.

Den 12.9.1687 infördes följande brev i protokollen: Undertecknad bekiänner hava handlat skutan av *Christian Hartman*, benämnd *Lilla Harder*, som är 3/4 part 250 rdr uti bräder men om icke bräderna komma i rätter tid belovar jag honom Malt will Gud, när de komma hem, men emedertid om vår Herre skulle straffa dem, att icke Malt skulle komma hit, må han sökia sitt dhett bästa han kan. Gud med oss. Göteborg d 1.9.1687 *Maria Jon Bökman*s

Den 6.11.1688 vägrade Jon Bökman *Jacob Grefwes tjänare Henrik Kålck* att inprotokollera en fordran – han ville ge alla sina kreditorer lika rätt och uppdraga dem sitt hus och gård i betalning

Det omtalas i ett brev till magistraten den 9.3.1691 (EIIa:7), att Jon Andersson Bökman av stadsbudet Anders Svensson och stadsfogden Aulin för 14 dagar sedan fått order om att med hustru och barn utrymma sina hus och gårdar till förmån för sina kreditorer *handelsmannen Maccabeus Thornton*, *Jacob Grefwe* och *Peter Amelander*. Enligt samma brevvolym klagade Jon Bökman för magistraten över att han i sex år suttit alldeles näringslös och över att hans kreditorer mitt i kalla vintern hade drivit honom och hans fattiga hustru och barn från hus och gård, så att de hade nåst flytta in i en kall kammare, där de knappast kunnat bärga sig. Beaktansvärt är att Jon Bökman måste begrava ett barn 20.8.1689 och fyra barn under tidenn april 1694 – april 1700.

I ett brev till magistraten den 9.11.1719 (EIIa:31) säger sig Jon Bökman vara en 70 års man och därtill oförmögen och utfattig. Han hade dragits med vrakeritjänsten i nio års tid och under denna tid indrivit stadens andel därav och gjort därför redo och räkning utan någon styver av staden i lön. Han hade utlovats av magistraten, att han skulle vara fri från stadens utskylder, vilket han hittills varit. Nu hade han fått för hög skatt. Han torde inte levt länge därefter – hans änka begravdes i D 18.8.1722 (ej i reg.)

Handlaren Petter Ysing

sades den 21.5.1694 ha köpt Joen Andersson Bökman's hus och gård. Den hade den 5.5.1690 lagbjudits av handelsmannen *Maccabeus Thornton*, sedan *Thornton* efter inprotokollering haft den i underpant.

Petter Ysing lagbjöd 1694 den 30 april framtomten (mellan *Albrecht Hunter* i öster och *Margareta von Sollen* i väster), som han köpt av *Maccabeus Thornthon* för 1 150 d smt. Det sades 11.6.1694 (EIIa:10) att Petter Ysing fått laga uppbud och fasta på den gård han köpt av *Hr Thornton*. Petter Ysing klagade över att *Mons Torbjörn Rosenbäck* nu logerade i gården: Han ansåg sig icke kunna förtiga det stora ofog, som denne förövade i gården, sedan han uppsagts därifrån av tvenne man till nästa fardag och de besett den. Han åsyftade ”fönstrens sönderskjutande” och att *Rosenbäck* av brygghuset gjort ett ”Swijnehuus”, *Rosenbäck* hade också i gården inlogerat en

hop soldater, som han tagit penningar för ”och iag på en stor omkostnad och reparation bringas”. Torbjörn Rosenbäck sade sig ha stått i ackord med handelsman Thornton om gården. Han hänvisade till hans hustrus barnpenningar i förmyndaren sal Simon Schultz sterbhus och till vad Christian Altesleben var skyldig med mera otjänligt, varigenom husen fördärvades.

Om köpmännens gillesfiskal Torbjörn Rosenbäck (begr. Chr 17.3.1727), gift *Marta Schuders*, (begr. Chr 17.11.1730), kan nämnas att hans dotter Marta Helena var gift Harrie Schultz (se granngården 8.29), omgift efter hans död 1735 med Sara von Lengerken.

Den 30.6.1703 sålde Petter Ysings änka *Anna Kinnaird* sina gårdar.

En tomt vid Sillgatan betecknades i 1697 års tomtöreslängd som Petter Ysings änkas bakgård till hennes *framgård i åttonde roten*. Här bodde då skepparen *Michel Ernst*. I tomtöreslängderna redovisas sedan denna baktomt endast periodvis i åttonde roten. Men 1720 omtalas den i sjunde roten som

bokhållare Matthis Schottes

gård. Matthias Schotte (född 1661, död 1728) utsågs i juni 1691 till bokhållare i tyska kyrkan och var troligen son till rådmannen *Christian Schotte*. Han gifte sig den 5.11.1697 med *Maria Christina Volckwart* (levde 1654 men var död 1657), vilken 26.3.1730 gifte om sig med

guldsmeden och juveleraren Johan Henrik Florens Orth

(född 1695, burskap 4.12 1731).

Olof Fernlöf klagade 14.3.1733 /38?/ på siur Johan Florens Orth för att han allt ifrån 1726 jämte det att han arbetat något i sitt juvelerarearbete strax börjat fuska i guldsmedsarbetet, vilket han fortsatt med. Han hade också uppsnappat silverarbetsgesällerna och årligen fuskat i silverarbetet (EIIb:16).

Johan Florens Orth, som 1750 var ägare också av 8.29 norr härom, efterlämnade enligt boupp-teckning 2.5.1754 660,13 d smt, därav hus och tomt på Sillgatan 1433 daler (gården hade tydli-gen skonats vid den senaste stora branden), *tre avbrända ödetomter* vid Torg- och Sillgatorna 578 daler och 3005 daler i juveler och guld och bland annat ett litet rött skåp i köket med årtal 1688 och ett bibliotek om 167 nummer. I testamente daterat den 25.6.1748 hade han donerat till sina styvbarn.

Se nedan sid 8 om Maria Christina Orths klagomål på *bokhållaren Birger Borgman* [1745–50] ang borttagen brandstege.

Hörntomten till 8.30

Assmund Matthisson

1637–38, 1641–44, 1647: 3mtl, 1639–40: 2 mtl, 1645: 5 mtl, 1646, 1648–55: 4 mtl, 1656: 6.8 1657v: 3.4 *****XV*****1657h: 4 1658:8 1659–78

GT 1670–78, änkan 1679 Kallas *hökare* i borgarlängden 1639

Carl Olufsson 1662–63 Här eller 8.29

Matthis Assmundsson 1655: 1 mtl, 1656 3, 8 1657v: 2.16 *****XV 1657 h 2.16, 1658: 6 8.30

I Sjöströms ”Värmlands nation i Lund” har sammanhanget mellan släktern Rambeau och Borgström skildrats på följande sätt: Assmund Mattsson i Amsterdam hade sönerna

1. Nils Assmundsson, född i Amsterdam, kom till Sverige omkring 1610, brukspatron på Borgvik, kallade sig Borgström
2. Matthias Assmundsson, handlande i Göteborg, död 1700. G Birgitta Hansdotter, sonen Johan (Matthiasson) kallade sig Rambeau.

Berg (I:3, 117) har en mera realistisk synpunkt på släkten Rambeau: Släkten är tvivelsutan en av de allra äldsta i Göteborg. I en förteckning över *svenska familjer*, vilka 1693 fanns i Nya Sverige i Amerika (Annals of the Swedes on the Delaware by Clay, Philadelphia, 1835, 50) omtalas *Petter (Assmundsson?) Rambo d.ä.* med ett hushåll av två personer, *Petter Rambo d.y.* med sex, *Johan [Pettersson]* med sex, *Anders* med nio och *Gunnar Rambo* med nio personer, varvid det särskilt tillägges, att Petter Rambo var född i Sverige men att han då vistats 54 år i Nya Sverige eller m.a.o. kommit dit 1639. Alla andra medlemmar i släkten var födda i Sverige.

Den nämnde Petter Rambo d.ä. torde ha varit bror till Matthias Assmundsson (Rambeau), vilken levde i medlet och slutet av 1600-talet som handlande i Göteborg. Man finner aldrig, att familjenamnet använts om eller av honom utan detta begagnas först av barnen. Matthias Assmundsson var en betydande man på sin tid och måhända ännu mer hans hustru *Brita Hansdotter*, ”Britta, Matthis Assmunds.” De båda makarnas inbördes testamente är daterat 1701. Johan [Matthiasson] Rambeau erhöi Breviks bruk. – så långt Wilhelm Berg.

Säkert är att Johan Rambeaus farfar *Assmund Matthisson* bodde här i nordöstra hörnet av Sill- och Torggatorna redan 1637. Skulle han vara far till den Sverigefödde Petter Rambo, vilken som nämnts emigrerade till Nya Sverige 1639, måste han ha bott i Sverige betydligt längre än 1637, en tio, femton år eller så. Han kallas hökare i yrkesregistret 1639 och betalade 1648–55 för 4 mantal. 1657–59 står Matthis Assmundsson i anslutning till honom i längderna, vilket knyter dem samman som far och son. I kämnärsrätten 5.7.1648 tvistade Assmund Mattsson med *Anthoni Schorre* om en säck humle. Hans änka hette *Brita*, vilket framgår 28.8.1672, när hon i kämnärsrätten krävde *Lars Andersson i Bångegårdens* änka *Brita Hansdotter*.

Johan von Sollen

änkan *Maria* 1678–79

GT 1679.

Johan von Sollen (von Sollden, von Soll) betecknas vid kämnärsrätten 10.2.1671 som skeppare på *skeppet Johannes Evangelista*, när han dömdes betala *båtsman Jonas Göstesson* för sju veckors arbete. Den 13.2.1670 hade han gift sig med *Maria (Marit, Margareta) Jürgensdotter* (Halvsyster till *Börta* och *Kerstin Pehrödöttrar*, se Marstrandsregistret). När deras son Johan döptes den 24.10.1670 var faddrarna herr Henrik Eilking, Rolof Lambertsson, fru Metta Renners och Hans Mikaelsson skeppares hustru.

Enligt Gustavi kyrkas arkiv betalade de anhöriga den 7.5.1678 för ringning med alla klockorna för sal Johan v. Solls lik (Gustavi LIa:1). Kort före sin död (enl uppgift 4.2.1678) slöt Johan von Soll köpekontrakt med Matthis Assmundsson om dennes föräldrars gård på Torggatan. *Sven Printz* berättade den 26.9.1679, att han hade varit närvarande, då kontraktet slöts. Matthias Assmundsson hade då begärt, att von Sollen inte skulle låta lagbjuda gården, eftersom han vid arvs-kiftet inte hade förlikats med sin svåger *Carl Torsson* om bördsrätten till gård och tomt. Matthias Assmundsson hade som son bördsrätten till gård och tomt och äganderätt till byggnaden medan Carl Torsson hade som måg genom sin hustru bördsrätt till endast tomten. Det framgick den

17.2.1679, sedan Carl Torsson den 30.jan. samma år hade protesterat mot försäljningen, att *Nils Assmundsson* hade godkänt försäljningen. Nu ville Carl Torsson inbörda gården.

Den 20.2.1679 tilldömdes *Carl Torsson* gården. Matthis Assmundsson skulle hålla Maria von Sollen skadeslös för den byggnad och reparation, som hon gjort efter hans hustrus föräldrars död – hon hade bebott gården redan innan köpekontraktet hade ingåtts. Den 16.6.1679 krävde Maria von Sollen 200 d smt av Matthis Assmundsson, eftersom hon hade måst betala Carl Torsson denna summa för att få behålla gården. Den 1.9.1679 lät *Maria von Soll* första gången lagbjuda det hus och gård hon köpt av Carl Torsson för 780 d smt. Carl Torsson å sin sida kunde på rådhuset lyfta de pengar han där insatt för gårdens klander.

Maria von Soll (begr. 14.3.1725) ägde gården ännu 1717 och betecknades då som *Börge (Jönsson) Eks änka*. Hos henne bodde då dottern *Britta Borgman* med många små barn och pigan Elin Bryngelsdotter. I 1715 års skattningslängd hade tomten värderats till 200, huset till 400 och lösöret till 100 d smt.

Maria von Soll berättade 1713 (mag prot s. 453), att hennes avlidne son *Petter von Soll* hade fått ut sitt fäderne. Hennes dotter *Birgitta Ek* borde ärva lika mycket. *Birgitta Ek* är tydligen identisk med *Britta Borgman* och den

Hans Borgmans änka,

som 1720 betalade tomtöre för gården. Förmodligen har denna *Britta Borgman* ingått ett kortvarigt äktenskap med *herr Thomas Jockum Reusch* (begr. D 12.11.1729, barn begravda 1723 och 1728) som svarade för gården 1725. 1730 är det madame Reusch, som stod för gårdens tomtöre. Var hon också den *fältskären Pois* änka, som betalade tomtöret 1733 och 1737? En hustru *Brita Poies* begravdes i D 25.1.1754.

Hennes förste man *Hans Borgman* var son till *tullnären Nils Hansson Borgman* och kallades den 27.7.1704 (EIIa:17) för tullskrivare vid Lilla Bommen, när hans bror *tullskrivaren i Borås J. Borgman* protesterade emot att han ville tillträda deras avlidna föräldrars gård (10.23) oinventerad. Ett tullskrivaren *Hans Borgmans* barn begravdes D 27.4.1709. *Hans Borgman* bör vara den tullnär *Borgman* (utan förnamn) som begravdes D 15.11.1714.

Handelsbokhållare Birger Borgman har tydligen hävdat sin bördsrätt till gården, då *stadsfiskalen Sven Wenngren* på honom transporterade den gård, som han den 1745 köpt efter (av?) *Birgitta Reusch* för 1 175 d smt. Han förordnades den 20.1.1747 till Ostindiska Kompaniets bokhållare (EIIb:43 den 3.3.1747). *Maria Christina Orth* klagade (alltså någon gång 1745–49, Gbg EIIb:?, datum utelämnat) över att hennes granne handelsbokhållaren *Birger Bergman* med tvenne stadsbetjänters hjälp borttagit en brandstege och dess krokar på hennes bakvägg. Stegen hade opåtalat stått där i över 40 år, alltså så gott som sedan urminnes tider. Hennes bakvägg slutade vid den andra grannens bakvägg och var nyttig för staden och *Borgman* vid våld.

Den 17.7.1749 lät

handelsman Gustaf Andersson Råberg

uppbjuda ett på Torggatan i hörnet av Sillgatan mellan juvelerare *Orths* tomter på norra och östra sidorna beläget hus och gård, som han köpt av handelsbokhållare *Birger Borgman* för 6 000 d smt samt en vängåva 250 d i samma mynt 11.7.1749.

Gustaf Andersson Råberg fick burskap 31.10.1746 samma dag som *handelsmannen Sven Kullman* (se 4.114) med vilken han var kompanjon i Arboga-affärer. När bouppteckning företogs ef-

ter Gustaf Råberg 10.1.1752 visade det sig, att tillgångarna var 12 103:25 d smt men skulderna 15 311:4 daler. Han hade den 25 (28?).5. 1746 gift sig med *Anna Margareta Wohlfahrt*, född 1719, dotter till *kopparslagaremästare Hans Wohlfahrt*, född 1673, död 1743 och *Margareta Halbmeijer*, född 1783, död 1751. Hörntomten förenades med de tomter av 8.30, som Bengt Börge-sson ägt, när Anna Margareta Wohlfahrt gifte om sig med

handelsmannen Johan Montan,

som 1756 ägde hörntomten. Anna Margareta Wohlfahrt var Johan Montans tredje hustru. Han var gift 1/ med *Catharina Lundgren*, dotter till *saltmätareålderman Nils Lundgren* och *Maria Jonsdotter Ståhle* (vid bouppteckning efter henne 20.8.1751 ägde han hus och gård vid Lilla Bommen); 2/ m *Anna Catharina Schröder*, dotter till *handlaren Lars Schröder* och *Elsa Greta Kjerulf* (se 10.13 kv. Klädespressaren). Hon avled barnlös (bou 1756). Barn i första äktenskapet: *Christina* och *Andreas Montan*; i tredje äktenskapet: *Hans Montan* (halvbror till *handelsbokhållare Anders Råberg* och *Margareta Råberg* gift med *kyrkoherden i Örgryte Magnus Roempke*).

Johan Montan köpte sedermera av juvelerare Orths sterbhusdelägare även de tomter som omgav hörntomten i norr och öster och som ursprungligen tillhört Casten Böcker och Jören (Larsson) Remsnider (se ovan). Den 18.6.1757 utfärdade magistraten fasta åt handelsmannen Johan Montan, som av avlidne juvelerare Johan Herman Orth och hans avlidna änka Maria Christina Volckwarts sterbhusdelägare (*vice häradshövding Peter Schott* och avlidne styvsonen *hovrättskommisarie Johan Gustaf Schotts* ende son *Matthias Ernst Florens Schott* i Kalmar genom deras ombud faktor *Joh. Fr. Bauer* samt tyska kyrkans föreståndare *handl och fabrikör Andreas Damm*) för 1 100 d smt den 4.10.1756 köpt deras *tre obebyggda tomter*, därav tvenne på Torggatan mellan f.d. Madame Råbergs men numera madame Montans och Johan Montans hörntomt och avlidne köpmannen Bihusens tomt (8.29) å andra sidan och den tredje på Sillgatan mellan herr Montans ovan omtalade bebyggda hörntomt i väster och avlidne skorstensfejare Bebers gård i öster (7.63), uppbud den 25.10.1756.

Johan Montan, som var född 1713, fick burskap som handlande 4.3.1748 och tjänstgjorde som bokhållare vid stadens fattighus. Han avled 10.2.1788. Hörntomten måste sedan ha övergått i

murmästare Anders Jungmarkers

ägo, ty denne sålde 3.6.1763 till

handelsman Carl Magnus Hagman

för 4 000 d smt fyra på Torg- och Sillgatorna belägna avbrända tomter i femte kvarteret mellan avlidne handlaren Biehusens arvingars ödetomt vid Torggatan å norra (8.29?) och avlidne skorstensfejaren Bewers änkas inplankade tomt vid Sillgatan i öster. De tre tomterna höll i bredd till Torggatan 84 fot och i längd 75 fot men den fjärde å Sillgatan 83 gånger 26 fot, svenskt mått.

Trettiondepning hade betalats till staden med 133 daler 19 2/3 öre smt.

Sven Schale begärde 1767 in-teckning i handelsmannen Carl Magnus Hagmans på Torg- och Sillgatorna belägna fyra ödetomter för 1257 daler 16 öre smt huvudstol (EIIb:124, 9.12.1767). 1770 begärde Sven Spargren in-teckning i Hagmans "hus och gård" (tomter?) på Torg- och Sillgatu-hörnet för en fordran på 500 d smt.

Handelsmannen Carl Magnus Hagmans fyra ödetomter såldes på auktion 22.11.1770 för 1610 daler till *handelsman Edvard d'Artis*, som sedan den 5.5.1773 sålde dem till *bagaren Peter Söderström* för 1 900 d smt. 30-penning hade betalats, denna gång med 63 daler 10 2/3 öre smt. Sö-

derström lät uppbjuda tomterna den 10.5.1773 och läget av de fyra ödetomterna sades denna gång vara mellan korpralen Nils Lindquist å norra och handelsmannen John Halls å östra sidan varande ödetomter.

Knappt en månad därefter, nämligen den 7 juni samma år, lät *handelsmannen John Hall* uppbjuda de fyra ödetomterna, som bagaremästare Söderström till förekommande av rättegång hade sålt till honom till sitt eget inköpspris förutom en vängåva på 900 d smt (tillhoppa 2.863 d 10 2/3 öre smt med 30-penning) den 25.5.1773.

I tomtöreslängderna kan man följa tomterna på följande sätt:

1775: Handelsman Halls ödetomt

1786–90: *Handelsmännen Halls och Erskines vagnsbodar*

1800: Herr John Halls bodar

1807: Herr John Halls kreditorers bodar.

Senare uppbud av 8.30

Se 8.24.